

Dostavljeno:

Vladi Republike Srbije

Beograd, Nemanjina 11

PREDMET: Otvoreno pismo civilnog društva Vladi Republike Srbije

Povodom zabrane okupljanja radi uklanjanja murala Ratku Mladiću planiranog za 9. novembar, kao i hapšenja mirovnih aktivistkinja Aide Ćorović i Jelene Jaćimović i pokretanja prekršajnog postupka protiv njih za drsko i bezobzirno ponašanje zbog izraženog građanskog protesta protiv istog murala, mi, dolepotpisane organizacije civilnog društva, zahtevamo da se u najkraćem mogućem roku preduzmu sledeći koraci:

- 1. Da Vlada Republike Srbije naloži nadležnim gradskim organima preduzimanje radnji u svrhu uklanjanja murala Ratku Mladiću, i time sprovođenje naloga Komunalne inspekcije GO Vračar o uklanjanju murala;**
- 2. Da Ministarstvo unutrašnjih poslova prekine praksu zabrane javnih okupljanja usled svoje navodne nespremnosti (ili nesposobnosti) da bezbednosno kontroliše kontraskupove;**
- 3. Da Ministarstvo unutrašnjih poslova prestane da podnosi prekršajne prijave protiv aktivista koji koriste svoja Ustavom zagantovana prava na slobodu izražavanja i okupljanja, kao i da preispita ponašanje policajaca u civilu prilikom hapšenja aktivistkinja;**
- 4. Da se Vlada Republike Srbije jasno odredi prema pretnjama koje aktivisti i aktivistkinje dobijaju povodom podrške uklanjanju murala Ratku Mladiću, uključujući i pretnje aktivistima na samom skupu, na koje prisutni službenici policije nisu reagovali, kao i da tužilaštvo na njih reaguje u što kraćem roku.**

Vladi Republike Srbije najpre želimo da skrenemo pažnju da **zabrana skupa u organizaciji Inicijative mladih za ljudska prava**, najavljenog za 9. novembar, u okviru kog je planirano uklanjanje murala Ratku Mladiću, zbog navodne opasnosti po bezbednost ljudi i imovine, predstavlja kršenje Ustavom zagantovanog ljudskog prava na slobodu okupljanja.

Najavljeni skup je uredno prijavljen, i planiran u koordinaciji sa stambenom zajednicom, a na osnovu rešenja o uklanjanju koje je izdala Komunalna inspekcija GO Vračar. Ova odluka MUP-a je u suprotnosti sa praksom Evropskog suda za ljudska prava, koja afirmiše da je, prilikom donošenja odluke o zabrani okupljanja, nadležni organ dužan da procenjuje samo bezbednosnu pretnju koja dolazi od učesnika skupa, a ne i verovatnoću nasilja koje može da iskrzne posledstvom reakcije drugih grupa.¹ Takođe, države imaju pozitivnu obavezu da obezbede efektivno uživanje slobode okupljanja za osobe koje zastupaju nepopularne stavove ili koje pripadaju manjinama, zbog toga što su podložnije viktimizaciji i ugrožavanju bezbednosti.² **Ovo predstavlja nastavak nedopustive prakse Ministarstva unutrašnjih poslova, gde se ne dozvoljava održavanje politički nepodobnih skupova, uz pozivanje na mogućnost “međusobnog fizičkog sukoba” zbog “okupljanja većeg broja lica koja bi izrazila negodovanje i protivljenje skupu”. Zahtevamo da Ministarstvo unutrašnjih poslova zaustavi ovu neprihvatljivu praksu, i najavljujemo da ćemo iskoristiti dostupne međunarodne mehanizme za zaštitu slobode okupljanja kao osnovnog ljudskog prava.**

Po izdavanju rešenja o nedozvoljavanju skupa, Ministar unutrašnjih poslova Aleksandar Vulin se oglasio saopštenjem u kome je ovu akciju okarakterisao kao “licemernu, podlu i vođenu zlom namerom”, direktno targetirajući nevladine organizacije i implicitno ih optužujući da žele “neprijatelje Srbije” da “obraduju slikama krvavih srpskih glava”. Saopštenjem Ministarstva je potom bez jasnog pravnog osnova najavljena zabrana svih okupljanja u Njegoševoj ulici na dan prvobitno zakazanog protesta, kada su prema svedočenjima očevidaca, pripadnici MUP-a zaustavljali i legitimisali građane i građanke koji su se zatekli u neposrednoj blizini murala.

U opštoj atmosferi tenzije koju je svojim postupanjem i zapaljivim izjavama proizvelo Ministarstvo, mirovne aktivistkinje Aida Ćorović i Jelena Jaćimović su, uz prekomernu upotrebu sile, privedene dok su, u znak protesta protiv ratnohuškačke politike i veličanja ratnih zločinaca, jajima gađale mural Ratku Mladiću. Nakon saslušanja, one su puštene na slobodu, i protiv njih su podnete prekršajne prijave zbog drskog i bezobzirnog ponašanja. **Zahtevamo da Ministarstvo unutrašnjih poslova prestane sa praksom pokretanja prekršajnih postupaka kao vidom**

¹ v. Christians against Racism and Fascism v. the United Kingdom (1980)

² v. Bączkowski and Others v. Poland (2007)

obračunavanja sa kritičarima i pritiskom na aktiviste i aktivistkinje koje koriste svoje Ustavom zagantovano pravo na slobodu okupljanja i izražavanja.

Na društvenim mrežama su dostupni brojni snimci hapšenja Ćorović i Jaćimović, na kojima se vide **neuniformisana lica koja, kršeći Zakon o policiji, bez prethodnog predstavljanja kao policijski službenici nasilno privode dve žene koje ne pružaju otpor, i oglašavaju se o zahtevu da im pokažu službenu legitimaciju.** Podsećamo da je Nacrtom Zakona o unutrašnjim poslovima, koji je povučen posle reakcije civilnog društva, bila predviđena prekršajna kazna za one koji objave podatke o identitetu policijskih službenika koji primenjuju ovlašćenja. **U ovom slučaju, upravo je snimanje postupanja policije i javno objavljivanje tih snimaka skrenulo pažnju javnosti na ovaj slučaj, i omogućilo identifikovanje policajaca koji su prekoračili svoja ovlašćenja kao i njihovo procesuiranje, koje zahtevamo da Vlada Srbije naloži u što kraćem roku.** Takođe, javno su dostupni i snimci **poštovalaca lika i dela Ratka Mladića koji su, u prisustvu policijskih službenika i bez ikakve njihove reakcije, javno pretili građanima okupljenim u znak podrške aktivistkinjama, i ugrožavali bezbednost novinara koji su sa skupa izveštavali. Nadamo se brzom identifikaciji i procesuiranju tih lica, čiji identitet policija lako može da utvrdi na osnovu dostupnih snimaka.**

Jasno je da je pretnjama i uvredama upućenim protivnicima murala doprinela retorika koja potiče od samog vrha vlasti, budući da je i sam Predsednik Republike u svojim javnim nastupima targetirao organizacije civilnog društva, kao i aktiviste i aktivistkinje, etiketirajući ih kao osobe koje žele da naštetu Srbiji; nazivajući ih “bezobzirnim prema svojoj zemlji” i optužujući ih da “govore sve najgore o sopstvenom narodu”. **Ukoliko Vlada Republike Srbije ne podržava ugrožavanje bezbednosti građana koji su digli glas protiv veličanja ratnih zločinaca zbog javnog izražavanja takvih stavova, zahtevamo da se u najkraćem roku jasno odredi i osudi pretnje i progon kojim su aktivisti i aktivistkinje izloženi, i da Vlada, predsednik i drugi nosioci vlasti prestanu da svojim izjavama stvaraju utisak da su građani koji koriste ustavna prava neprijatelji države.**

Potpisnice:

1. Građanske inicijative
2. Nezavisno udruženje novinara Srbije
3. BIRODI
4. Centar za kulturnu dekontaminaciju
5. Autonomni ženski centar
6. Nacionalna koalicija za decentralizaciju
7. Beogradski centar za bezbednosnu politiku
8. Komitet pravnika za ljudska prava- YUCOM
9. CRTA
10. A 11 - Inicijativa za ekonomska i socijalna prava
11. Omladinski centar CK13
12. Catalyst Balkans
13. Evropski pokret u Srbiji
14. Slavko Ćuruvija Fondacija
15. Beogradski centar za ljudska prava
16. Inicijativa mladih za ljudska prava
17. Centar za praktičnu politiku
18. Fond za humanitarno pravo
19. Centar za evropske politike
20. Civil right defenders
21. Da se zna
22. Fondacija BFPE za odgovorno društvo
23. Žene u crnom
24. Transparentnost Srbija
25. Partneri Srbija
26. Ujedinjeni protiv Kovida
27. Društvo za održivu budućnost - Koraci
28. Forum civilne akcije- FORCA
29. Peščanik
30. FemPlatz
31. Trag Fondacija

32. Novi Optimizam
33. Podrinske Šabac
34. Sandžački odbor za zaštitu ljudskih prava i sloboda
35. CANVAS
36. Asocijacija Duga Šabac
37. Evropski fond za Balkan
38. Centar modernih veština
39. Akademija ženskog liderstva
40. Praxis
41. Res publica Kragujevac
42. Regionalna informativna agencija JUGpress
43. Nova naša reč
44. Glas građana Šumadije
45. Odbor za ljudska prava Niš
46. Romski Medijski servis
47. Urban-In Novi Pazar
48. Mreža odbora za ljudska prava u Srbiji CHRIS
49. Konsultacije za lezbejke
50. Centar za devojke Niš
51. ISAC Fond
52. Grupa 484
53. Fondacija Iskorak
54. Gej lezbejski info centar
55. Udruženje žena Peščanik
56. AS - Centar za osnaživanje mladih sa HIV-om
57. Volonterski centar Vojvodine
58. Narodni parlament Leskovac
59. Ženska platforma za razvoj Srbije
60. Centar za ženske studije
61. Centar za izgradnju mira Kragujevac
62. Centar Bioplis

63. Incest Trauma Centar – Beograd
64. Tamara Spaić, novinarka
65. Marko Somborac, karikaturista
66. Tamara Skrozza, novinarka
67. Europolis
68. Vojvodanski građanski centar
69. PROTECTA
70. Kontrapress